

TEHETSÉGGONDOZÁS A KÖNYVTÁRBAN

A könyvtárhasználatban tehetséges tanulók támogatása – a könyvtárszakkör, a Bod Péter könyvtárhasználati vetélkedő a NAT 2020 tükrében

Örményiné Farkas Andrea
iskolai könyvtári szaktanácsadó
2021. 02. 26.

A TEHETSÉG FOGALMA A KÖNYVTÁRHASZNÁLAT, AZ INFORMÁCIÓS MŰVELTSÉG SZEMPONTJÁBÓL

- Tehetség-definíciók, tipizálás kérdése – délelőtti előadás;
- Tehetségazonosítás – Renzulli háromkörös tehetségmodellje: átlag feletti képesség, a kreativitás és a feladat iránti elkötelezettség metszete; és a tehetség időben kibomló jellegét, mint tehetségazonosító, és tehetséggondozó komplex szemléletmódot alkalmazom – Renzulli forgóajtós modellje;
- A tehetséggondozásban három fő módszercsoportot különít el a szakirodalom: az elkülönülő szervezeti keretekben való foglalkoztatást, a gazdagítást-dúsítást és a gyorsítást.
- Pedagógiai módszerként a tehetséggazdagítást, azon belül mind a három módszerfajta lehetőségét igyekszem alkalmazni: folyamatorientált, tartalomorientált és produktumorientált programok
- A kognitív képességek is fontos szerepet játszanak, de a nagyobb hangsúly a gondolkodási műveletek fejlesztésére helyeződik. A könyvtári információkeresés, -rendezés, -tárolás, -alkalmazás, a szövegfeldolgozás tantárgyaktól függetlenül a gondolkodási készség fejlesztését, a kritikus befogadást és a problémamegoldást erősíti;

TEHETSÉGGAZDAGÍTÁS

- Tantárgyaktól független gondolkodási készség fejlesztése, a kreatív problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, a kritikai gondolkodás fejlesztése – lásd: érettségi vizsga feladatainak változás 2023-ra!
- A folyamatorientált programok pl. a kritikai gondolkodást fejlesztő RWCT –Olvasás és írás a kritikai gondolkodásért (fürtábra,brain storming,jóslástechnikák), TTM technika;
- A tartalomorientált programok egyik lehetősége a szakkör;
- Projektpedagógia – tehetséges gyerekek jobban vonzódnak a komplex és valós életbeli feladatokhoz (önállóbbak, hatékonyabbak,...);regényírás - Wonder
- Egymást tanítás módszere...
- Jól érezze magát és önmagához képest fejlődjön – jóllét és teljesítmény összefüggése - pozitív pszichológia

NAT 2020 ÉS TEHETSÉGGONDOZÁS

- A Bod Péter tehetséggondozó verseny célja: „A tehetséggondozás, a tanulók információs műveltségének – azon belül is legfőképpen könyvtárhasználati tudásuk, szövegértésük, logikus gondolkodásuk és kreativitásuk – fejlesztése. Célja továbbá az önálló tanuláshoz szükséges kompetenciák fejlesztése, az iskolai tanulási folyamat során részekre bontott ismeretelemeket egységbe foglaló, szintetizáló, az információs műveltséget és a forráshasználati képességeket mozgósító tudás mérése, értékelése.”
- Kapcsolódási pontok a magyarhoz, történelemhez, digitális kultúrához, természettudományokhoz, ...
"egybenlátás" és NAT 2020

A KÖNYVTÁRSZAKKÖR

- A szakirodalomban: - Dán Krisztina: könyvtári foglalkozás
- Dömsödy Andrea: tanórától független könyvtári foglalkozás
- Jellemzői:
  - az adott tanévben állandó összetételű, általában heterogén csoport,
  - önkéntességen alapul,
  - a foglalkozásokat és a résztvevőket a téma kapcsolja össze, így a gyerekek motiváltak,
  - olyan foglalkozás, melynek során a tervezett tananyag része a különböző könyvtári programokon való részvétel, tanulmányi vetélkedőkre történő felkészülés,
  - az olvasásszeretet, olvasásélmény folyamatos megosztásának vágya a társakkal,
  - nincsenek szigorú és kötelezően megszabott előírások (NAT,KT) – tanári szabadság (?)
  - könyvtárhasználati versenyre készülés

A SZAKKÖR SZERVEZÉSE, DOKUMENTÁLÁSA

- Tantárgyfelosztás – Szerepel a nevem mellett a könyvtári nyitvatartás?
- Kréta – Tudom rögzíteni a tevékenységeimet?
- Ütemterv – Szerepelnek a könyvtári programok? Éves/havi bontásban?
- Munkaközösségek - Szerepelnek a könyvtári programok?
- Tanmenet – Megismerte, jóváhagyta az intézményvezető a szakköri tanmenetet?
- Szakköri résztvevők – toborzás – személyesen, rádió, plakátok, honlap, szülői értekezletek, ofők, kollégák.....

A SZAKKÖRI MUNKA

- Munkaforma: a kooperatív tanulás, többségében a problémaközpontú csoportmunka megvalósításával. Majd az erre épülő önálló, egyéni tanulásmód – nem vonható be mindenki! Önértékelés!
- Heterogén csoport – „egymást tanítás”, mint a tehetséggazdagítás módszere – diákmentorok
- Tananyag – tanmenet – könyvtárhasználati tananyag ????? – kerettanterv ????? (források és könyvtárismeret, információkeresés, információhasználat) helyett: Információs műveltség ?????
- Hagyományos területek: Bod-verseny, iskolai pályázatok könyvtári alpályázata, őszi/tavaszi teadélután mindig diákelőadásokkal, múzeumpedagógiai foglalkozások (OSZK, Kiscelli Múzeum)
- Társas szociális készségek fejlesztése: érdekérvényesítés, vezetői készségek fejlesztése (alulteljesítés, magára hagyottság veszélye), diák-pályázatírást segítő tevékenység

KÖNYVTÁRSZAKKÖR

- Probléma:
  - nehéz összehangolni az iskolai osztálybeli feladatokat, különórákat, családi eseményeket a több évfolyamon tanuló diákokkal;
  - érdeklődő, de részképesség-problémákkal küzdő, lassú munkatempójú tanulók megjelenése a szakkörön;
- Megoldás:
  - a tananyag elsajátításakor célcsoportokra bontás, időpont-módosítás,
  - több rendezvény – akár közös olvasás, zöld könyvtár kialakítása, kézműveskedés – szervezése, ahol mindenki jelen van,
  - differenciált foglalkozás, személyre szabott feladat- és értékelő – rendszer kidolgozása
  - ötletek: .....

KÖNYVTÁRSZAKKÖR ÉS BOD PÉTER OKV

- A versenyre történő felkészülés – egyéni utak támogatása – tehetségek a könyvtárhasználatban és az információs problémamegoldásban;
- Írásbeli rész: egy kiemelt téma köré szerveződő, a legtöbb tudományterületet érintő és feladattípust felsorakoztató;
- Mindez a járvány idején
- Írásbeli feladattípusok: adatkeresés, bbgr-, szöveg- és katalógusrekord-értelmezés, hivatkozás, szómagyarázat, szócikk-írás, találati halmaz értékelés, téves adatok megtalálása...;
- Keresés a Bod feladatbankjában
- Az ideai tanév feladatai 7-8. osztályosoknak
- Szóbeli forduló: komplex információs probléma projektszerű megoldása – tervezés, munkafolyamat, kivitelezés, értékelés, reflexió
Pl.:szórólap, plakát a vízről, szakmai konferencia szervezése,...

FELADAT

- Korábbi szakköri tanmenetek tartalmi és módszertani felülvizsgálata
- Segédletek: Bod módszertani előadások, tanmenetek,
- Ajánlás: Pedagógusszerepek a tehetség gondozásban;- tehetség gondozás módszertani összefoglalója;- érdeklődéstérkép; - Tehetségkapu;- Dömsödy: Információzz!...
- Ismereteink bővítése: webináriumok az OPKM-ben;
Cite This For Me: Web Citer a Google-bővítmények között;
- Sarokkövek: etikus forráshasználat, információkeresés technikája, releváns infó kiszűrése, fakenews, a megbízható forrás, projektek....

FORRÁSOK

- Barátné Hajdu Ágnes: Bevezetés a könyvtárhasználati ismeretek oktatásába. (Bölcsészeti és Művészetpedagógiai Kiadványok, 8.) Bp., ELTE, 2015. 89 p. ISBN 9789632846392 online kiadás
In: http://methodika.btk.elte.hu/file/TAMOP_BTK_BMK_8.pdf 47.p.
Utolsó letöltés: 2021.02.19.
- Bogyó Katalin, Cs. – Dán Krisztina – Dömsödy Andrea: Útmutató a gyakorlóiskolák könyvtárainak szolgáltatásfejlesztéséhez. (Kis KTE Könyvek, 5.) Budapest, Könyvtárostanárok Egyesülete, 2012. 190 p. ISBN 9789638804624
- Dömsödy Andrea: A könyvtárpedagógia elmélete és gyakorlata. Második kísérlet a téma összefoglalására. Bp., Könyvtárostanárok Egyesülete, 2018.
- Gordon Győri János: Tehetségpedagógiai módszerek. (Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, 7.) Bp., Gondolat Kiadó ELTE BTK Neveléstudományi Intézet, 2004. 120 p. ISBN 9639567612
- Polonkai Mária (összeáll.): Gazdagító programpárok jó gyakorlatai. (Géniusz könyvek) (?), Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, 2014. 208 p. ISSN 2062-5936
In: http://tehetseg.hu/sites/default/files/konyvek/geniusz_37_net.pdf 151.p.
Utolsó letöltés: 2021.02.19.

Köszönöm a figyelmet!